

Tussentijdse evaluatie Cultuurhuizen

Amsterdamse Kunstraad

5 juli 2019

Inleiding

Bij de vaststelling van het Kunstenplan 2017-2020 is bepaald dat de vier cultuurhuizen in de A-Bis, Bijlmer Parktheater, Podium Mozaïek, Theater de Meervaart en Tolhuistuin, tussentijds geëvalueerd worden. Deze evaluatie wordt uitgevoerd door de Amsterdamse Kunstraad, mede op basis van de resultaten van de monitoring door de afdeling Kunst en Cultuur. De evaluatie vindt plaats op verzoek van de gemeenteraad, de aanleiding was de aparte positie van deze vier podia in de A-Bis. Bij deze evaluatie baseert de kunstraad zich op de verslaglegging over de eerste helft van de kunstenplanperiode (2017, 2018) en gesprekken van de Commissie Cultuurhuizen met de directies van de vier instellingen. Aangezien deze evaluatie verschijnt in de zomer voorafgaand aan de Hoofdlijnen 2021-2024, acht de kunstraad het nuttig om de gemeente ook te adviseren over de toekomstige rol van de 'cultuurhuizen' in het kunstenplan.

Historie

In de Hoofdlijnen 2017-2020 besloot de gemeenteraad tot het splitsen van het kunstenplan in een Amsterdamse Basisinfrastructuur (A-Bis) en een meerjarige regeling bij het AFK. De belangrijkste beleidsprioriteiten van het vorige college waren internationalisering en de meerpelige stad. Bij internationalisering ging het om een versterking van de instellingen die behoren tot de internationale top, de meerpelige stad gaf een impuls aan de spreiding van cultuur naar de wijken en rechtvaardigde de positie van de cultuurhuizen in de A-Bis. De cultuurhuizen voldeden echter niet aan de criteria die wethouder Ollongren voor toetreding tot de A-Bis had opgesteld. Vooral het criterium 'de zakelijke kwaliteit van de instelling is goed', vormde een struikelblok. De cultuurhuizen werden als een aparte categorie toegevoegd aan de A-Bis.

Financiering

Het spreekt voor zich dat het criterium 'de zakelijke kwaliteit is goed' wanneer het over gesubsidieerde instellingen gaat niet los staat van de subsidie die beschikbaar is. Om de vier cultuurhuizen uit de rode cijfers te krijgen, verleende de gemeente in 2015/2016 voor een totaalbedrag van 850.000 euro extra bijstand. Het Bijlmer Parktheater ontving 180.000 euro extra, de Meervaart 370.000 euro, Podium Mozaïek 180.000 euro en Tolhuistuin 120.000 euro. De extra middelen werden verleend op basis van een herstelplan, opgesteld door de cultuurhuizen, onder voorwaarde dat zij het jaar 2016 positief of minstens *break even* zouden afsluiten. Uit de hoogte van de bedragen blijkt al dat de vier cultuurhuizen lastig over een kam te scheren zijn. Het ging en gaat om vier heel verschillende podia met elk een eigen positionering, problematiek en verdienvermogen.

Kwetsbaarheid

Door hun geografische ligging hadden de cultuurhuizen wel allemaal banden met de toenmalige Stadsdeelraden. Alle vier hadden zij financiële relaties met hun eigen stadsdeelorganisatie van structurele en/of incidentele aard.

Deze relaties zijn bij het begin van het Kunstenplan 2017-2020 afgebouwd. De structurele stadsdeelsubsidie is overgeheveld naar het kunstenplan en de incidentele subsidie is in de meeste gevallen gestopt ten gevolge van gebrek aan budget en bevoegdheden bij de bestuurscommissies.

Doordat de cultuurhuizen als buurtaccommodatie waren ontstaan hadden (en hebben) zij ook veel huurders die ook (deels) afhankelijk waren (en zijn) van stadsdeelbudgetten.

De financiële kwetsbaarheid nam verder toe door het wegvallen van de zogeheten Sargentini-banen¹, waar ook andere kunstenplaninstellingen last van hadden. Voor deze vier cultuurhuizen zal het invoeren van de Fair Practice Code bij gelijk blijvende subsidiebudgetten niet eenvoudig zijn.

Advies

De kunstraad bespreekt in dit advies het functioneren van de vier cultuurhuizen² als groep en als individuele instellingen. Alle vier de podia waren al opgenomen in het Kunstenplan 2013-2016 en behalve de Tolhuistuin werden zij daarvoor ook al gesubsidieerd. Theater de Meervaart is in de jaren zeventig gebouwd aan de Sloterplas en heeft altijd een grootstedelijke functie gehad. Hier was door de jaren heen een keur aan vrije producties te zien naast het hoogstaande artistieke aanbod van bijvoorbeeld het Holland Festival. Tegenwoordig zijn ook de andere cultuurhuizen in trek bij de programmeurs van de artistieke festivals in de stad. Toen Podium Mozaïek en Bijlmer Parktheater begonnen, waren zij op de buurt gericht. Podium Mozaïek begon in 2005 in de Pniëlkerk in Bos en Lommer en het Bijlmer Parktheater werd in 2009 opgeleverd als plek voor een aantal initiatieven in Amsterdam-Zuidoost, waaronder Circus Elleboog en Krater Theater Zuidoost. De Tolhuistuin tenslotte was bij aanvang van het Kunstenplan 2013-2016 nog in de opbouwfase en ontving daardoor in 2015 betrekkelijk weinig structurele subsidie (175.000 euro).

Bijlmer Parktheater

De Amsterdamse Kunstraad adviseerde de structurele subsidie van het Bijlmer Parktheater (BPT) in het huidige kunstenplan te verhogen met bijna drie ton om een impuls te geven op deze plek in de stad. De kunstraad is positief over de ontwikkelingen binnen het Bijlmer Parktheater en is van mening dat het theater de verwachtingen van de kunstraad ruimschoots waarmaakt. Talentontwikkeling en een brede programmering, waarin grassroots tot en met toptalent aan bod komen, staan bij het BPT centraal. Het theater vervult een essentiële rol binnen het stadsdeel Zuidoost en als grootstedelijk podium voor heel Amsterdam. Het BPT verwelkomt steeds meer publiek van buiten Amsterdam, dat specifiek voor het theater en zijn locatie komt.

Tijdens het schrijven van de laatste kunstenplanaanvraag verkeerde het BPT in een moeilijke periode. De toetreding tot de A-Bis heeft de organisatie gesterkt; het theater is niet meer alleen bezig te overleven. Met de A-Bis positie heeft het theater de vrijheid gevoeld om financieel risico te nemen en een coproductie met Orkater aan te gaan. Het Bijlmer Parktheater heeft dankzij het succes van deze productie (Woiski vs. Woiski) meer bekendheid buiten Amsterdam verkregen.

De organisatie heeft de bedrijfsvoering verbeterd. Door toename van de publieksinkomsten, betaalde opdrachten van derden en bescheiden uitgaven is het eigen vermogen gegroeid. De eerder geconstateerde gebreken aan het pand zijn verholpen en de financiële moeilijkheden zijn goed aangepakt. Het theater heeft een platte

¹ Gesubsidieerde banen, vernoemd naar het toenmalige raadslid voor GroenLinks Judith Sargentini.

² De term cultuurhuizen is ooit bedacht door de kunstraad als opvolger van het begrip 'buurtaccommodaties' (Verkenning Amsterdamse Kunstraad, 2014).

organisatiestructuur en voelt als een soort familie, waarbij de huurders duidelijk als gelijkwaardige partners worden beschouwd.

Het Bijlmer Parktheater heeft de afgelopen jaren geïnvesteerd in (programma's voor) nieuwe makers. De resultaten van deze investering zijn nu duidelijk zichtbaar in de kwaliteit van de producties, waardoor de publieksaantallen stijgen. Het theater wil deze ontwikkeling doorzetten. Het Bijlmer Parktheater voelt de verantwoordelijkheid om nieuwe makers een podium te bieden. Hierbij focust het theater zich op de stimulering van talenten met een biculturele achtergrond, en kan het op deze locatie een waardevolle bijdrage leveren aan het stedelijk beleid. Momenteel is er weinig salaris beschikbaar voor nieuwe makers, maar het Bijlmer Parktheater faciliteert repetitieruimtes, coaching en biedt ondersteuning bij het schrijven van subsidieaanvragen. De organisatie geeft aan het belangrijk te vinden om in de toekomst financiële ruimte te creëren voor een vergoeding voor makers.

De organisatie is momenteel bezig een rode draad aan te brengen tussen de verschillende thema's die in de programmering terugkomen. In de huidige programmaliijn is er veel aandacht voor dekolonisatie, racisme, identiteitsvorming van jonge mensen en het in kaart brengen van de geschiedenis van verschillende culturen. Het theater vervult een voortrekkersrol op het gebied van culturele diversiteit. Dit komt niet alleen tot uiting in de programmering, maar ook in het werknemersbestand en het bestuur en de samenwerkingspartners. Door zijn verdiensten verkeert het BPT in de 'luxepositie' dat het theater door veel gezelschappen wordt benaderd voor samenwerkingen. De organisatie wordt overvraagd als het gaat om advies over diversiteit en inclusie.

Zowel directeur Ernestine Comvalius als programmeur Fako Kluiving leggen binnen de komende anderhalf jaar hun functie neer. De kunstraad constateert dat het aangekondigde vertrek van deze twee sleutelfiguren de organisatie kwetsbaar maakt. De organisatie regelt een soepele overgang; zij zullen niet gelijktijdig vertrekken en hebben aangegeven ondersteuning te bieden in de overgangsfase.

Het succes van het theater klinkt door in de ambities. Het Bijlmer Parktheater heeft behoefte aan uitbreiding. De instelling heeft kennis genomen van nieuwbouwplannen voor een podium in Amsterdam-Zuidoost en zou daar een rol in kunnen spelen. Er is nu behoefte aan twee nieuwe ruimtes: een kleine zaal voor 80 personen die kan worden ingezet voor de lessen van de partners en een midden/grote zaal. Het theater heeft momenteel een maximale capaciteit van 230 personen. Grotere producties willen graag spelen in het Bijlmer Parktheater maar kunnen dat niet in verband met ruimtetekort, zowel in faciliteiten als op het toneel. Buiten de muren van het theater ziet de organisatie meer kansen. Op het lege terrein voor het theater worden 400 woningen gebouwd. Onderin de gebouwen worden lokalen gemaakt, die het BPT wellicht zou kunnen huren. De kunstraad is van mening dat een groei van het theater gelegitimeerd is en dat de mogelijkheden in de directe omgeving van het theater interessant kunnen zijn.

Podium Mozaïek

De initiële aanvraag van Podium Mozaïek (PM) voor het huidige kunstenplan was ambitieus en gebaseerd op een forse groei van de totale inkomstenstroom. Aan Podium Mozaïek is op advies van de kunstraad een gewijzigd plan gevraagd, aangepast op de lager uitgevallen landelijke subsidie. De kunstenplansubsidie van Podium Mozaïek is ten opzichte van het vorige kunstenplan verhoogd met ruim twee ton. In diezelfde periode is het podium echter ook 150.000 euro aan (incidenteel – maar jaarlijks toegekend) stadsdeelgeld kwijtgeraakt, door de overheveling van de stadsdeelgelden naar de centrale stad, waarbij alleen de structurele gelden overgeheveld werden.

De programmering van Podium Mozaïek staat in het teken van ontmoetingen tussen culturen. PM vindt het belangrijk om een grootstedelijk divers publiek aan te spreken en bijeen te brengen, om zo een podium te zijn dat de hedendaagse realiteit van de grote stad representeert. De kunstraad is van mening dat PM hier zeer goed in slaagt. PM vervult een voorbeeldfunctie op het vlak van (culturele) diversiteit – in de programmering, de samenwerkingen, het stimuleren van makers en het publiek. Om het publiek nog beter te bedienen, wil PM naast het programmeren ook gaan produceren. Maar nu het podium voor de producerende functie geen structurele subsidie heeft gekregen, heeft de organisatie in het herziene ondernemingsplan (2017-2020) gekozen voor een graduele en projectmatige overgang naar producerend theater. Via de nieuwe productie- en programmalijn Een Waanzinnig Gaaf Land (EWGL) focust het podium expliciet op nieuw repertoire gericht op een grootstedelijk divers publiek. Op 14 feb 2020 gaat de eerste Podium Mozaïek productie in première. De kunstraad vindt dit een interessante ontwikkeling en ziet dit als een logische opvolging van de eerder besproken plannen voor een huisdramaturg en is benieuwd naar het resultaat.

Podium Mozaïek ondersteunt jonge makers die een opleiding hebben gevolgd of autodidact zijn en stimuleert hen vervolgens om hun vleugels uit te slaan, waarbij de doorgroei centraal staat. Op dit moment is de ondersteuning van nieuwe makers projectmatig. PM geeft aan de samenwerking met de jonge, nieuwe makers bescheidener in te vullen dan gewenst, wegens gebrek aan financiële middelen. PM wil zich toeleggen op de manier van presenteren van jonge makers en werkt aan circuitvorming voor speelplekken. Hiertoe ontwikkelde de instelling samen met partners en huisgezelschappen een festivalformat: Nieuwe Makers Festival RRReuring. Podium Mozaïek ondersteunt een aantal van de nieuwe makers vooral op het gebied van conceptueel advies, studioruimte, montage, technisch advies en ondersteuning en promotie. De kunstraad vindt het goed dat de theaters in samenspraak met elkaar in de gaten houden welke jonge talenten bij welk huis passen, waarbij PM onder andere veel net beginnende makers ondersteuning en kansen biedt. Echter, PM signaleert ook dat er te weinig opvolging is voor de ontwikkeling van de talenten uit het nieuwe makers programma.

Het publiek groeit en de publieksinkomsten nemen toe. De zakelijke inkomsten komen echter onder druk te staan. Podium Mozaïek geeft aan dat het ingewikkeld is om met minimale middelen, zowel financieel als facilitair, alle activiteiten uit te blijven voeren. PM loopt tegen de fysieke grenzen van het gebouw aan; de zalen zijn te klein voor de ambities van de organisatie. De beperkingen van de locatie zijn extra voelbaar tijdens programma's met nieuwe makers omdat alle ruimtes dan bezet zijn voor repetities, montage etc. Door de uitgebreide programmering blijft er (te) weinig ruimte over voor het faciliteren van commerciële verhuur. De kunstraad constateert een spanningsveld tussen de activiteiten die geld opleveren (commerciële verhuur) en de kerntaken van het podium. Financieel blijft de organisatie daarom erg kwetsbaar.

Door een conflict met de voormalige theatercafé exploitant ontstond er in het vorige kunstenplan een groot negatief eigen vermogen. De bedrijfsvoering van het theatercafé is nu in eigen beheer genomen, wordt daardoor strakker gemonitord en de inkomsten dragen bij aan de algemene kosten. Deze verandering pakt in meer opzichten gunstig uit. Een groep statushouders uit verschillende regio's wordt door Podium Mozaïek opgeleid als café-medewerker. De kunstraad vindt het bijzonder dat het podium ervoor gekozen heeft het café mede te laten runnen door statushouders en spreekt zijn bewondering uit voor de investering die PM doet in de kansen van deze groep. Een aandachtspunt is de geconsolideerde boekhouding. PM moet duidelijk kunnen maken dat de subsidie gebruikt wordt om het activiteitenplan uit te voeren en niet naar de horeca gaat.

Podium Mozaïek is een samenwerking aangegaan met Urban Resort in Amsterdam West, een stichting (net als Podium Mozaïek tevens onder directie van Zafer Yurdakul) die broedplaatsen voor (o.a.) kunstenaars ontwikkelt en beheert. Onderzocht wordt momenteel of makers betaalbare ruimtes kunnen delen, zodat Podium Mozaïek vooral gebruikt kan worden als presentatielocatie. Podium Mozaïek is voornemens hier in 2020 mee te starten, maar in elk geval vanaf de volgende kunstenplanperiode. De kunstraad vindt dit een innovatieve oplossing voor het tekort aan repetitie- en montageruimte.

De kunstraad is van mening dat Podium Mozaïek de rol vervult die het zou moeten vervullen. PM heeft nog steeds een krachtige positie in Amsterdam-West, maar is meer dan een buurtpodium. Podium Mozaïek heeft zichzelf op de kaart gezet en bewezen als grootstedelijk podium met een voorhoedeoppositie op het gebied van culturele diversiteit. De organisatie geeft blijk van innovatieve oplossingen en is onveranderd ambitieus.

Theater de Meervaart

Dit theater vervult een cruciale grootstedelijke functie op een plek in de stad waar nieuw publiek te vinden is en waar de opbrengst van cultuureducatieve programma's groot is. Nieuw-West is qua inwonertal met circa 150.000 inwoners het grootste stadsdeel van Amsterdam. De Meervaart is een belangrijke culturele voorziening in een deel van de stad dat onderbedeeld is als het gaat om (gesubsidieerd) cultureel aanbod. Met het oog op de belangrijke functie die de Meervaart al jaren in Nieuw-West vervult, heeft de kunstraad bij de advisering over het huidige kunstenplan een forse ophoging van het jaarlijkse budget voorgesteld: zeven ton (ruim 35 procent van de extra middelen die beschikbaar waren voor de gehele A-Bis). De educatie van de Meervaart voorziet in een behoefte en zou wat de kunstraad betreft verder kunnen groeien. Bij Meervaart Studio, voorheen Studio West en 4West doen nu reeds wekelijks honderden kinderen en jongeren aan actieve cultuurbeoefening. Voeg hier de contacten van de Meervaart met scholen aan toe en je hebt een levendige plek waar mensen elkaar kunnen ontmoeten voor cultuur en ontspanning. Zo vond van 18-21 april 2019 het jaarlijkse 4West Festival in de Meervaart plaats, wat door veel kinderen uit de nabije omgeving met hun ouders wordt bezocht.

Van de beoogde investering in de buurt is meer dan de helft door de instelling in overleg met de gemeente gespaard voor het meerjarenonderhoudsplan om verbouwing van de bestaande huisvesting mogelijk te maken. De kunstraad constateert dat het renoveren van het bestaande theater intussen een gepasseerd station is. In 2017 adviseerde de kunstraad in De stad is nooit af een nieuwe Meervaart te bouwen in of aan de Sloterplas. Dat advies is overgenomen door het college en in de Voorjaarsnota 2019 is geld voor de nieuwbouw gereserveerd.

Theater de Meervaart heeft begin 2019 een nieuwe directeur gekregen. Yassine Boussaid vervulde voorheen diverse functies bij dit podium en heeft ook een ambtelijk-bestuurlijke achtergrond bij de gemeente, zodat hij de aangewezen persoon is om deze locatie in Nieuw-West te bezielen met een passend cultureel aanbod. De ambitie van de nieuwe directeur met het nieuwe gebouw gaan de kant op van transparante ruimtes, naar het voorbeeld van The Shed in New York, waar binnenruimte en buitenruimte moeiteloos in elkaar overlopen om zo de cultuur van de straat en de cultuur van de concertzaal met elkaar te verbinden.

In Het Parool gaf Boussaid zijn visie op de rol van de Meervaart in de komende tijd: 'Ik hoop van ons theater een huiskamer te maken waar mensen zich thuis voelen, maar ook worden geprikkeld. Onze programmering is wat mij betreft soms een feest der herkenning, maar het mag ook botsen en schuren.' Vergeleken met andere podia is de Meervaart opvallend breed geprogrammeerd. Er is artistiek hoogwaardige podiumkunst te zien, onder andere van huisbespeler ICKamsterdam, er zijn cabaretvoorstellingen, vrije producties, concerten en festivals. In de kleine zaal is het aanbod soms experimenteel, in de grote zaal zijn ook veel familievoorstellingen te zien. De veelzijdige programmering is een belangrijk onderscheidend kenmerk van Theater de Meervaart. Er is in

Amsterdam geen podium dat dit hele spectrum kan bieden. Sinds kort is er met Oxville Cinema ook een bioscoopfunctie aan toegevoegd. Met circa 130.000 verkochte kaartjes per jaar is de Meervaart een van de grootste theaters van Nederland. Het maakt een vergelijking met de drie andere 'cultuurhuizen' lastig. Zij hebben een ander budget en opereren op een andere schaal. De Meervaart is een lokaal, stedelijk en regionaal podium. Via de ringweg is de Meervaart goed bereikbaar voor publiek uit nabijgelegen gemeentes.

De kunstraad staat volledig achter de nieuwbouwplannen voor Theater de Meervaart en is zeer benieuwd naar de concrete invulling. De nieuwe directeur lijkt de juiste man op de juiste plek, de kunstraad ziet zijn stappen met vertrouwen tegemoet.

Tolhuistuin

Stichting Tolhuistuin is hoofdhurder van het podium Tolhuistuin, de tuin zelf en een aantal villa's op het terrein. In de kunstenaarsaanvraag van de stichting uit 2016 werd het aanbod van de Tolhuistuin gemaakt door het collectief van culturele huurders, terwijl Paradiso ook een aanzienlijk deel van de programmering voor zijn rekening nam. De verhouding tussen Stichting Tolhuistuin en de VOF van de horeca-exploitant en Paradiso was lange tijd gespannen. Afspraken over het gebruik van zalen, apparatuur en techniek bleken in de praktijk remmend te werken. De huurders traden nauwelijks op in de Tolhuistuin (en waren wel succesvol elders in het land) omdat zij de zaalhuur niet op konden brengen. Waar op papier sprake was van een mooie combinatie van elkaar aanvullende partijen, ontstond in werkelijkheid een patstelling. De huurders waren ontevreden over de stichting en de stichting was in conflict met de VOF. De situatie leidde begin 2018 tot het vertrek van directeur Touria Meliani. Later dat jaar werd Marjo van Schaik aangesteld als directeur a.i.

Ruim een jaar na de crisis kan de balans worden opgemaakt. Deze is niet erg gunstig voor de Tolhuistuin en daarbij spelen diverse factoren een rol. In de eerste plaats de huurverhogingen die de gemeente wil doorvoeren. De stijgingen zijn ruim van tevoren aangekondigd en moesten in 2019 hun beslag krijgen. Het paviljoen Tolhuistuin bevindt zich op een A-locatie in de stad, waardoor kostprijsdekkende huren veel hoger uitpakken dan de tot dan toe berekende culturele huur. Hoe begrijpelijk dit ook is, de subsidies zijn niet toegesneden op hoge huren en kunnen middenin een kunstenaarsplan niet aangepast worden. Gezichtsbepalende huurders als Framer Framed³ en Solid Ground Movement, werden verzocht een kleinere ruimte in het Tolhuistuin te accepteren. De huurverhogingen van de gemeente vormden een bedreiging voor het culturele profiel van de Tolhuistuin, zoals de kunstraad op 27 september in een brief aan verantwoordelijk wethouder Groot Wassink liet weten.

De uitkomst van nieuwe onderhandelingen is dat de contracten voor het paviljoen Tolhuistuin en voor de culturele huurders apart worden afgesloten. Voor de laatste gaat de huurverhoging pas in bij het volgende kunstenaarsplan, terwijl de huur voor Paradiso en Café/Restaurant THT in het paviljoen deze zomer wordt opgetrokken. De strijdlijn is begraven: de VOF, Paradiso en de Stichting Tolhuistuin zullen op korte termijn een gezamenlijke aanpak voor de voorzijde van het gebouw realiseren, waaronder een gezamenlijke werk/ontmoetingsplek en entree. De stichting zal niet langer als huisbaas optreden. Alle huurders krijgen vanaf januari 2021 een eigen contract met de gemeente. Dat wil zeggen, de huurders die voldoen aan de criteria die horen bij de nieuwe positionering van de stichting. Dan kan het oorspronkelijke plan alsnog tot uitvoering komen. De Tuinzaal en de IJzaal kunnen op basis van de nieuwe samenwerkingsovereenkomst tussen de stichting en de VOF kosteloos bespeeld worden door Stichting Tolhuistuin en de huurders.

³ Een presentatie instelling beeldende kunst in de landelijke basisinfrastructuur (BIS).

Over de nieuwe visie zegt de directeur dat de tuin (met het tuinhuis en overkapping door een open tent) het vertrekpunt vormt. Diversiteit en talentontwikkeling staan in deze visie centraal, maar vormen niet de identiteit. De THT ziet zichzelf als een open cultuurgemeenschap en natuurplek. Uit buurtanalyse bleek dat in Amsterdam-Noord geen enkele bevolkingsgroep/subgroep dominant is. De stichting ziet hier een kans om van de Tolhuistuin 'een cultuurgemeenschap voor heel Amsterdam' te maken. De contacten met andere culturele instellingen in Noord worden op dit moment geïntensiveerd. Zo is de nieuwe programmeur ook werkzaam bij het Noorderparkfestival. De tuin biedt gratis wifi en is aantrekkelijk gemaakt voor de omringende kantoren, zoals Eye Filmmuseum en A-Lab. De Tolhuistuin richt zich ook op inwoners van Noord met groene thema's.

De kunstraad heeft waardering voor het optreden van de huidige interim directeur. Zij heeft de neuzen weer één kant op gekregen in een conflict dat behoorlijk geëscaleerd was. De aspiraties ten aanzien van de bezoekersaantallen zijn verkeerd geraamd. Voor 2018 zijn de publieksinkomsten begroot op 120.765 euro terwijl er slechts 18.475 euro gerealiseerd is. Voor een instelling die 550.000 euro subsidie per jaar ontvangt, zijn de bezoekersaantallen erg laag en dat geldt ook voor de sponsorinkomsten die in 2018 15.170 euro bedroegen. Het zal Stichting Tolhuistuin enige inspanning vergen om in het volgende kunstenplan een begroting te kunnen overleggen waarbij 25 procent eigen inkomsten gerealiseerd zijn. In het verleden waren de eigen inkomsten geen probleem, omdat de huren die de stichting inde als huisbaas onder die noemer werden meegeteld.

Het afgelopen jaar heeft voor Stichting Tolhuistuin in het teken gestaan van onderhandelingen met alle betrokkenen op het complex en de gemeente. Daar is de stichting goed uitgekomen en nu wordt er door de interim directeur een nieuwe lijn uitgezet met de tuin als verbindend thema. De organisatie is ingekrompen en vernieuwd. De kunstraad geeft het nieuwe team graag het voordeel van de twijfel maar vindt het profiel 'krap' en meent dat er voor het leggen van duurzame contacten met de buurt meer tijd nodig zal zijn.

De eigen inkomsten van de Tolhuistuin staan in relatie tot de hoogte van de subsidie op een zeer laag niveau. Er zijn weinig bezoekers en geen sponsorinkomsten. Formeel voldoet de Tolhuistuin nu nog aan de eis van 25 procent eigen inkomsten, doordat de stichting tot aan het begin van het nieuwe kunstenplan als verhuurder genoeg inkomsten verwerft. Wanneer de gemeente die taak vanaf 2021 volledig overneemt, is de instelling echt op de eigen prestaties aangewezen.

Cultuurhuizen

Zoals uit het voorafgaande blijkt, zijn er grote verschillen tussen de vier cultuurhuizen in de A-Bis. De benaming 'cultuurhuizen' wijst wel op een zekere gemeenschappelijkheid. De term cultuurhuizen heeft hen in de praktijk wellicht dichterbij elkaar gebracht. Er is een programmeuroverleg van de vier cultuurhuizen en op dit moment zijn ze samen opdrachtgever van een publieksonderzoek dat zij uitvoeren met subsidie van het AFK. Het nadeel van deze betiteling is dat het de podia op afstand zet van de overige podia in de stad, omdat zij als 'anders' aangeduid worden. Het 'toegevoegd worden' aan de A-Bis hebben de cultuurhuizen zelf ervaren als toetreding tot een B-categorie (de B-Bis). Het feit dat deze podia meer aandacht besteden aan diversiteit en verschillende perspectieven plaatst hen juist in de voorhoede van instellingen die inclusief en toekomstgericht zijn. Ze doen dat niet als groep, maar elk vanuit de eigen unieke positionering en achtergrond. Het apart zetten van de cultuurhuizen (omdat zij in 2015 niet aan alle door de wethouder opgelegde criteria voor de A-Bis voldeden) is wellicht noodzakelijk geweest in een vorige fase, maar is volgens de kunstraad nu niet meer nodig. Nu het cultuurbeleid gericht is op alle delen van de stad, en diversiteit een belangrijke beleidsdoelstelling is, kan de term cultuurhuizen wat de kunstraad betreft het beste vervallen.